

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף קו

שואמרים לו חלוץ לה על מנת שתתן לך מאתים זוז: וחלץ לה ולא נתנה לו – החליצה כשרה. מכיון שאת דיני התנאי לומדים מתנאי 'בני גד ובני ראובן' ואחד מהכללים של התנאי שיוכל להיעשות על ידי שליח (כמו שמשה רבינו התנה עם בני גד ובני ראובן לתת להם את הארץ על ידי שליח - יהושע), ומכיון שחליצה אינה יכולה להיעשות על ידי שליח ממילא לא מועיל בה תנאי.

ההוא דאתא לקמיה דרבי חייא בר אבא: יבם בא לפניו ורצה לייבם את יבמתו. אמר רבי חייא ליבמה: ביתי עימדי והתיבמי לו. אמרה לו אימא שלה: ישיבתה של הבת מלהתייבם זוהי תקנתה. אמר לה: את מכירה אותו? אמרה לו: כן, והוא מעוניין ליבם אותה רק בשביל לקחת את כספה ולאחר מכן לגרשה.

רבי חייא אמר ליבם שיחלוץ לה ובכך הוא כונסה. לאחר שחלץ לה אמר לו: אמנם הטעתי אותך, ומכיון שלא התכוונת לחלוץ החליצה פסולה, אך עכשיו כבר היא אסורה לך לייבום, ובכל מקרה אתה צריך לעשות לה חליצה נוספת כהלכתה.

בת חמוה דרב פפא: אחות אשתו של רב פפא נפטרה בעלה ללא ילדים, ונפלה ליבם שאינו הגון. אביו אמר ליבם שיחולץ לה ובכך הוא כונסה. אך רב פפא אמר לו שיאמר לו שיחלוץ לה על מנת שתתן לו מאתיים זוז.

לאחר החליצה אמר אביו ליבמה שתתן לו את מה שהבטיחה לו, כי אפילו שאם לא תיתן החליצה כשרה, אך היא התחייבה לשלם וצריכה לקיים את התחייבותה. אמר לו רב פפא: התחייבות שנובעת מאונס אינה תקיפה, והיבמה אומרת ליבם 'משטה אני בך' כלומר לא באמת התחייבתי.

התחייבותה של היבמה מוגדרת כאונס, מכיון שהיבם היה צריך לחלוץ לה בכל מקרה ולא הסכים לעשות זאת ללא ההתחייבות שלה לתת את הכסף.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

הרי שהיה בורח מבית האסורין: ובעל המעבורת לא הסכים להעביר אותו את הנהר אלא אם כן ישלם לו דינר שהוא סכום גבוה בהרבה מהתשלום המקובל, והתחייב לו והעבירו – משלם לו הבורח רק את הסכום המקובל, כי ההתחייבות שלו היתה באונס. שהרי בעל המעבורת היה צריך לסייע לו לברוח, ולא היתה ברירה אחרת לבורח אלא להתחייב בכדי שלא יתפסוהו.

אמר ליה אבוך היבא: אבי שאל את רב פפא היכן אביך ואמך? אמר לו כאן בעיר. כלומר אביי הבין שהם מספקים לו את צרכיו, ולכן הוא פנוי לעמול בתורה והוא מחודד ומנצח אותו בדברי תורתו. מתוך כך שלטה בהם עינו של אביי, והוריו של רב פפא נפטרו.

*

גט מוטעה פסול: דהיינו שהבטיחה לתת לו מאתיים זוז אם יגרשנה, וגירש ולא קיימה את התנאי – הגט פסול. מכיון שגט יכול להינתן על ידי שליח, וממילא אפשר לעשות בו תנאי.

חליצה מעושת.. גט מעושה: כלומר חליצה וגט שנעשו בכפייה. הגמרא מבררת: הרי אם בסופה של הכפייה הוא אומר 'רוצה אני' במעשה – בשניהם צריך להיות כשר, ואם לא אמר רוצה אני – בשניהם צריך להיות פסול?

הגמרא מתרצת שהכוונה היא: חליצה וגט מעושים לפעמים כשרים ולפעמים פסולים.

דתניא יקריב אותו מלמד שכופין אותו: את הנודב קרבן ולא מביאו. אך מאידך כתוב שם שהבאת הקרבן צריכה להיעשות 'לרצונו'?

*

חולצין אע"פ שאין מכירין: אם באו איש ואישה לבית דין ולטענתם הם יבם ויבמה המעוניינים לעשות חליצה, ובית דין לא מכירים אותם – חולצים להם. ולכן עדים שרואים את החליצה הזו אסור להם לכתוב שטר חליצה לזוג הזה, משום שעדיין לא ברור שהאיש הזה הוא באמת היבם שלה, ואם יתנו להם שטר יש לחשוש ל'בית דין טועין' שתביא להם היבמה את השטר שהיא חלוצה, וישיאו אותה לשוק מבלי לברר אם באמת האיש המופיע בשטר הוא היבם האמיתי שלה. כי בית דין זה לא ידעו שחולצין אפילו שאין מכירין, ויסברו שאם חלצו להם בודאי ביררו בית הדין שעשו את

החליצה שהיבם הוא אמיתי. אמנם אם העדים עצמם מכירים את היבם והיבמה יכולים לכתוב להם שטר חליצה.

כמו בחליצה כך ב'מיאון', כשבאו זוג לבית דין בשביל שהאישה הקטנה תמאן בבעלה כנ"ל.

ורבא ידידיה אמר: את הדין הקודם אמר רבא בשם רב הונא. אך רבא עצמו סובר להיפך, שבית דין לא נזקקים לחליצה ומיאון אם הם לא מכירים את הזוג, וממילא עדים שרואים את החליצה והמיאון יכולים לכתוב שטר גם אם אינם מכירים את הזוג שהרי בית דין כבר מכירים אותם, והעדים לא צריכים לחשוש שמא הבית דין טעו בהלכה וחלצו ומיאנו ללא היכרות עם הזוג.

משנה: עצה ההוגנת לו: שיקח אשה כמותו ולא יכניס קטטה לביתו, שאם הוא זקן והיא צעירה או שהוא צעיר והיא זקנה שיחלוץ ולא יִיָּבֵם.

וכשהקרא רבי הורקנוס תחת האלה בכפר עיטם: שם הוא ישב עם תלמידיו בשעה שיבמה חלצה ליבם, והוא הקריא ליבמה את כל הפרשה, ומאותה שעה הוחזקו בכל בתי הדין לקרוא את כל הפרשה.

גמרא: מצוות חליצה שהיבמה קוראת את הפסוק "מֵאֵן יִבְמִי לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה יִבְמִי", והיבם קורא את הפסוק "לֹא חִפְצָתִי לְקַחְתָּהּ", והיבמה חולצת ורוקקת וקוראת את הפסוק "כִּכָּה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו". החידוש הוא שזה רק למצווה, אבל אם הפכו את הסדר (= כגון שירקה לפני שחלצה) אין זה מעכב.

אמר אביי: מי שמקריא גט חליצה (= שמקריא ליבמה וליבם את הפסוקים בשעת החליצה), לא יקריא ליבמה "לא" בנפרד ואח"כ "אָבָה יִבְמִי" בנפרד, שאז משמע כאילו היא אומרת ש"אָבָה יִבְמִי", אלא יקריא לה "לא אָבָה יִבְמִי" יחד.

וכן לא יקריא ליבם "לא" בנפרד ואח"כ "חִפְצָתִי לְקַחְתָּהּ" בנפרד, שאז משמע כאילו הוא אומר ש"חִפְצָתִי לְקַחְתָּהּ", אלא יקריא לה "לא חִפְצָתִי לְקַחְתָּהּ" יחד.

רבא חולק ואומר שאין זה נחשב להפסק.

רב אשי מצא את רב כהנא שהיה טורח להקריא ליבמה "לא אָבָה יִבְמִי" יחד, אמר לו - וכי אינך סובר כרבא שלא צריך להקריא יחד? ענה לו - רבא מודה ב"לא אָבָה יִבְמִי"

(המשך בדף הבא ↓)

שלא להפסיק, לפי שאם יפסיק משמע שה"לא" הולך על "מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל" שהיא קראה קודם לכן, כלומר שלא מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל אלא "אבה יבמי". (אבל ב"לא חפצתי לקחתה" הוא מודה שאפשר להפסיק, לפי שזה תחילת הקריאה ואי אפשר לומר שזה הולך על מה שקרא קודם לכן).

לאחר החליצה כותבים בית דין גט חליצה ונותנים אותו לאשה כדי שתהיה לה ראייה שחלצה ויכולה להינשא.

אמר אביי: מי שכותב גט חליצה שיכתוב כך: הקראנו ליבמה מן "מאן יבמי" עד "אבה יבמי" (ולא כותבים את כל הפסוק, לפי שהגט לא משורטט, ולא כותבים 4 מילים של פסוק ללא שרטוט), והקראנו ליבם מן "לא" עד "לקחתה", והקראנו ליבמה מן "ככה עד "חלוץ הנעל".

מר זוטרא היה משרטט את גט החליצה, וכותב את כל פרשת חליצה. הקשה לו מר בר רב אידו - והרי לא כותבים פרשה בפני עצמה אפילו על קלף משורטט. והלכה כמר זוטרא, לפי שהאיסור לכתוב פרשה אחת הוא רק בכותב פרשה אחת לתינוק כדי להתלמד בה, שאסור לכתוב רק חלק מן התורה לפי שהתורה ניתנה בשלמותה, אבל לגבי פרשת חליצה הוא כותב זאת רק כסיפור דברים ואין בזה קדושה.

אמר אביי: יבמה שרקקה והרוח העבירה את הרוק והוא לא בא לפני היבם, לא עשתה כלום, לפני שנאמר "וירקה בפניו". ולכן אם היבם גבוה והיבמה נמוכה והיא ירקה והעבירה אותו הרוח, הרי שזה נחשב שהיא ירקה בפניו, לפי שבשהרוק יצא מפיה הוא היה לפני היבם, אבל אם היא גבוהה והוא נמוך צריך שהרוק יגיע לגד פניו של היבם לפני שהרוח תעביר אותו.

אמר רבא: יבמה שאכלה שום וירקה, או שאכלה גרגישתא (= חרסית הנמצאת במעבה האדמה) וירקה, לא עשתה כלום, לפי שנאמר "וירקה" דהיינו שהרוק יהיה מעצמה ולא מחמת דבר אחר המביא אותה לידי יריקה.

ואמר רבא: הדיינים צריכים לראות את הרוק שיוצא מפי היבמה, שנאמר "ונגשה יבמתו אליו לשיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו...".

הדרן עלך מצות חליצה